

καί ἡ μεγάλη θεατρικὴ ἐπιθεώρησις, ὥχρα, μόλις ἐνθυμίζει τὸ πρὸ μηνὸς σφριγῶν φύλλον.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Αὐστρία δὲν ὑπέρητε εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν συγγραφέων καὶ καλλιτεχνῶν της. Ὁ Χόφμανσταλ, ὁ ποιητὴς τῆς «*Ηλέκτρας*», ἐπολέμητε ὡς ἐφεδρὸς ἀξιωματικὸς καὶ ὁ περιήγημος βιολιστὴς Κιούμπελις ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης. Ὁ Γάλλος βιολιστὴς Μαρτώ, καθηγητὴς τοῦ Ὁδείου τοῦ Βερολίνου, ἀφῆκε νὰ συλληφθῇ αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Γερμανῶν διὰ νὰ μὴ πολεμήτῃ κατ' αὐτῶν. Ὁ Γερμανὸς τέλος γηραιὸς σοφὸς Ἑλληνιστὴς Βιλαμρόβιτς ἤρθη εἰς νεανικὸν ὕψος ἐμπνεύσεως προσφωνῶν τοὺς φοιτητὰς καὶ λυπούμενος διότι δὲν ἠμπορεῖ νὰ χειρισθῇ τὸ ὅπλον.

Ὁ Σιέγκεβιτς τοῦ «*Quo Vadis*» ὁ περιώνυμος συγγραφεὺς δι' ἐκκλήσεώς του καλεῖ τοὺς ἐν Αὐτρὶα Πολωνοὺς νὰ πολεμήτουν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ρωσικοῦ στρατοῦ.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐν Παρισίους Ἕλληνας μετεδόθη ἡ ποιήσις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Σχηματίζαντες λεγεῶνα ἐθέλοντων, ἀπηύθυναν τοὺς ἐξῆς ὁραίους λόγους ὅταν ἐλάβανον τὴν κυανόλευκον:

«*Τὴν Ἑλλ. σημαίαν, λευκὴν καὶ γαλανήν, θὰ δυνηθῶμεν νὰ μετασχηματίσωμεν εἰς Γαλλικὴν προσηύκοντες εἰς αὐτὴν τὸ αἷμα μας. Εἴμεθα 300, ὅσοι οἱ στρατιῶται τοῦ Λεωνίδα, ἔτοιμοι νὰ νικήσωμεν ἢ νὰ ἀποθάνωμεν.*»

★

Ἀπὸ τοὺς μεγαλειτέρους τραυματίας τοῦ πολέμου εἶνε καὶ ἡ τέχνη. Τὸ πολεμικὸν ἄρμα ἀναστράπτει, ξεθεμελιώνει καὶ αὐτὰ τὰ γαλήνια τῆς τέχνης ὁράσματα. Τὸ Λουβραίν, ἡ μικρὰ ἀλλ' ἱστορικὴ μεσαιωνικὴ Βελγικὴ πόλις, ἐνεπρήσθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καὶ ἠρειπώθη. Εἶχε διατηρήσῃ τὸν πλήρη μυστηρίου πνευματικὸν χαρακτῆρα της ἢ κατ' ἐξοχὴν ἱερατικὴ καὶ πανεπιστημιακὴ πόλις μετὰ τὰς παλαιὰς ἐκκλησίας της, τὰ σκυθρωπά μοναστήρια, τὰ σχολεῖα της, τὰς οἰκοδομὰς, αἱ ὁποῖαι ἠροῖθμον ἐξ αἰῶνας. Ἐκ τῶν 45,000 κατοίκων της 8,000 περίπου ἦσαν σπουδασταί. Τὸ Πανεπιστήμιόν της ἀπὸ τὰ ἀρχαιότατα τῆς Εὐρώπης, εἰς ὃ ἐφοίτησεν ὁ Λάντσης καὶ ὁ Ἑρασμος· ὑπῆρξεν ἡ *Alma Mater* τοῦ Βελγίου. Ὁ καθηδρικός ναὸς τοῦ Ἀγ. Πέτρου μετὰ τὰς θαυμασίας εἰκόνας τοῦ Βενίου, Βέιδεν, Κράνερ,

Ζάγγερ, Βούιτς, οἱ ναοὶ τῆς Ἀγ. Γερτρούδης, τοῦ Ἀρχαγγέλου, τοῦ Μπεγγινάξ — ἀπὸλον γυναικῶν αἱ ὁποῖαι ἐγκατέλειψαν τὸν κότμον — τὸ Δημαρχεῖον, γιγάντιον οἰκοδόμημα μετὰ τοὺς εὐθυτενεῖς πυργίσκους καὶ τὴν περίπλοκον γλυπτὴν ἀνθητὴν του, τὰ ἀπειράριθμα ἀγάλματα, τὸν περιεργὸν διάκοσμον τοῦ Γοτθικοῦ ρυθμοῦ, ἡ βιβλιοθήκη, ἡ πλουσιωτέρα τοῦ κότμου εἰς βιβλία τῶν πρώτων χρόνων τῆς τυπογραφίας μετὰ πληθὺν χειρογράφων, ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀνεκτίμητοι θησαυροὶ τῆς τέχνης ἐξέλειπον. Ὁ ὕλεθρος τῆς ταπεινῆς ἐκδικήσεως δὲν ἀφῆκε τίποτε. Ὁ Ἀτίλλας ἀνέζησεν εἰς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα...

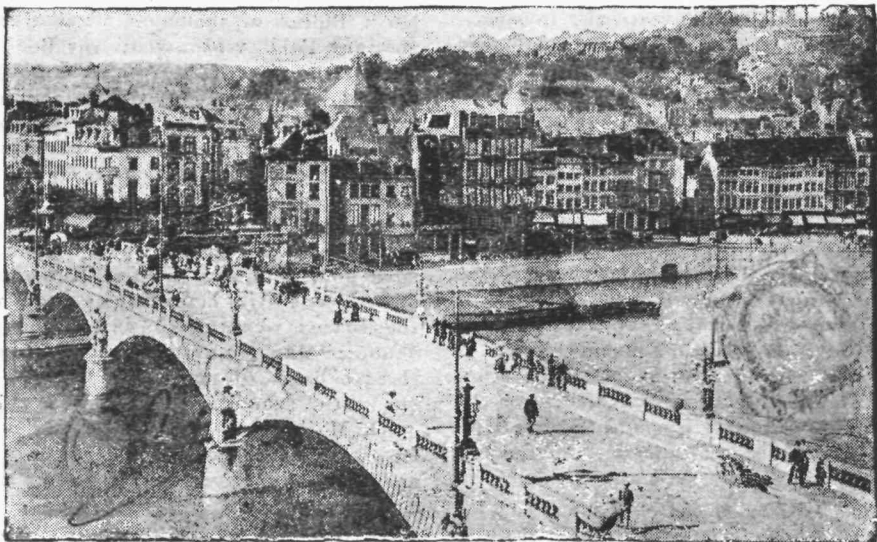
Καὶ εἰς τὴν Λιέγην οἱ Γερμανοὶ ἀπεφάτισαν νὰ θέσουν χεῖρα ἐπὶ τῶν χειμηλίων, ἀμυθῆτον ἀξίας, τῶν Μουσείων της, ὅπως ἀπαλίσωσι τὴν ζητηθεῖσαν πολεμικὴν εἰσφοράν. Τὰ ἀριστουργήματα τῆς Φλαμανδικῆς σχολῆς καὶ τὰ θαύματα τῆς ποικιλικῆς — ὅλη ἡ Λιέγη εἶνε ἐν μουσεῖον — θὰ τὰ ἀφῆσουν οἱ Βέλγοι· Δὲν ἔχουν ἑκατομμύρια νὰ δώσουν, ἀλλ' ἔχουν ψυχὴν καλλιτεχνικὴν. Θὰ τὰ διεκδικήσουν διὰ παντὸς τρόπον.

Καὶ ἐνὸς τοῦ ἐξακολουθεῖ ὁ ἄγριος πόλεμος, ἐπὶ τοσοῦτον αὐξάνουν οἱ κίνδυνοι τῆς τέχνης. Οἱ Παρισίνοι προσεπάθησαν νὰ διαφυλάξουν τὰ μουεῖα τῶν ἀπὸ ἐνδεχομένης ἐχθρικῆς εἰρβολῆς, διότι οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ τῶρα ἤρχιταν τὰς ἐπιθέσεις τῶν ῥιψαντες ἐναερίως βόμβας κατὰ τῆς εἰρηνικῆς στέγης τοῦ Λούβρου!...

★

Ἐάν ὑπάρχει σημεῖον παρήγορον, εἶνε ὅτι ἐκ τοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ θὰ ἐξαφαισθῇ ἡ πολιτικὴ ἀνεξαρτησία τῆς δυστυχοῦς Πολωνίας. 20,000,000 θὰ ἠμπορῶν νὰ ζήσουν ἐλεύθερα ἢ ψυχὴ τοῦ *Chopin* ἢ σκιρτήσῃ. Τὸ μόνον ἴσως ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον θὰ προσέλθῃ ἐκ πληθώρας κακοῦ. Μία δικαία ἐπαναφορά, καθαρὸς ἐθνολογικὴ, τῶν ὑπὸ ξένην κυριαρχίαν μερῶν ἐκεῖ ὅπου ἀνήκουν, ἢ ἐν αὐτονομίᾳ, θὰ ἀπύλλατε διὰ παντὸς τὴν Εὐρώπην ἐνὸς αἵματοκυλίσματος καὶ οἰκονομικῆς ἁμα ἐξαντλήσεως· ἀλλ' εἶνε πεπρωμένον οἱ λαοὶ νὰ πληρῶνουν τὰς ἁμαρτίας καὶ μωρίας τῶν Ἀτόμων, τὰ ὁποῖα διοικοῦν τὰ Ἔθνη.

ΔΑΦΝΙΣ

ΛΙΕΓΗ.—Ὁ ποταμὸς Μεῦδης

ὅστις διχοτομεῖ τὴν Λιέγη. Πρὸ τοῦ ποταμοῦ αὐτοῦ οἱ ἠρωϊκοὶ Βέλγοι ἠμύνθησαν ἐναντίον τῶν ἐπιδρομέων, οἵτινες καὶ κατέλαβον τὴν πόλιν.